

ТЕОРІЯ ІСТИНИ ЯК ВІДПОВІДНОСТІ В ЛОГІКО-СЕМАНТИЧНИХ СИСТЕМАХ Г. ФРЕГЕ ТА Б. РАССЕЛА

Досліджується проблема істини у логіко-семантичних системах Г. Фреге та Б. Рассела. Істина у Г. Фреге постає як абстрактний об'єкт, що виступає значенням висловлювань. Автор доводить, що Г. Фреге певним чином займає дефляціоністську позицію по відношенню до істини. Натомість, як і Б. Рассел, він, скоріше за все, є послідовником теорії кореспонденції.

Ключові слова: істина, семантика, смисл, значення, факт, відповідність.

Аналітична філософія є одним із найвпливовіших напрямів у сучасній традиції філософування, основоположними для якої є проблеми аналізу мови, мислення, знання тощо. Насьогодні предметна область аналітичної філософії є досить розгалуженою і охоплює проблеми не тільки епістемології, а й метафізики, політики, історії, етики тощо. У зв'язку із цим принциповим видається розгляд такої ключової для теорії пізнання теми, як проблема істини і її репрезентація в аналітичній філософії.

Актуальність нашої розвідки зумовлена ще й тим, що насьогодні немає більш-менш повноцінного дослідження з поданої теми. Є поодинокі намагання розгляду проблеми істини в контексті загальних досліджень з аналітичної філософії, але вони не є систематичними. Зокрема, Куслі П. [1] у своєму дослідженні аналізує ті теорії істини, які приймалися представниками аналітичної філософії, серед яких Б. Рассел, П. Хорвіч, Ф. Рамсей та інші. Автор висновує, що серед аналітиків заактуалізованими були лише дві теорії істини: теорія відповідності (класична) та дефляційна, тоді як інші теорії не віднайшли свого підтвердження серед філософів цього напрямку.

Лебедев М. розглядає істину в контексті умовно-істиннісного підходу до аналізу мовних значень. Основні питання, досліджувані автором: релевантність основних теорій істини в УІКЗ, як співвідноситься істинність та обґрунтованість в структурі мовних значень, як умови істинності висловлювання можуть бути умовою їх обґрунтованості тощо [2].

Розділ перший. Філософія доби глобалізму, постмодерну й інформатизації

Харрісон Б. [3] аналізує гайдеггерівське розуміння істини і висновує про її аналітичний характер. На нашу думку в цьому аспекті є резон говорити про те, що М. Гайдеггера можна назвати аналітичним філософом. Проте ця ідея не є ключовою для нашого дослідження, але у подальшому маємо намір роз'яснити свої міркування з цього приводу.

Шубка Т. [4] здійснює історичний огляд виникнення та становлення аналітичної філософії. Автор досліджує аналітичну методологію та намагається дати оцінку сучасним тенденціям в аналітичній філософії. Основоположним для нього виявляється прояснення тих поняття, які, власне, є принциповими для самої аналітичної філософії, зокрема, поняття аналізу, мови, істини тощо.

Найповніше, як видається, в аналітиці представлена дефляційна теорія істини, яка віднайшла свого вираження, зокрема, у дослідженнях Хорвіча П. [5], Ламберова Л. [6], Кіслінського Ц. [7] та ін. Так, Хорвіч П. зазначає, що його мета полягає в тому, щоб показати, яким чином дефляціонізм розв'язує проблему репрезентації, уможливаючи розуміння природи значення. А у своєму узагальнюючому дослідженні Ламберов Л. розглядає можливість побудови дефляційних теорій значення і референції на основі дефляційної теорії істини, їх семантичні та онтологічні аспекти.

Зважаючи на те, що рецепція поняття істини в межах аналітичної філософії є недостатньою, за необхідне вбачаємо простежити еволюцію поглядів на феномен істини на етапі становлення аналітичної філософії, зокрема, в логіко-семантичних системах Г. Фреге та Б. Рассела, творчий доробок яких істотно визначив розвій уявлень про істину, насамперед у її класичному варіанті з відповідними її транспозиціями у подальшому розвитку аналітичної філософії.

Розв'язання цього завдання доцільно розпочати з викладу позиції Г. Фреге, який суттєво вплинув на розвиток аналітичної філософії, обумовивши її ключові проблемні питання. Першочергово німецький мислитель задається наміром віднайти для арифметики надійне логічне підґрунтя, визначити її основні поняття та аксіоми в термінах чистої логіки. Для цього ним була побудована аксіоматична система пропозиційного числення, сформульовані основні постулати теорії квантифікації.

Г. Фреге включає до своєї онтології такі типи об'єктів, як функції і предмети, які можуть виступати в якості аргументів і значень функцій. При цьому він значно розширює поняття функції, визначивши її як можливий аргумент і значення об'єктів (фізичних речей, людей тощо). З-поміж того до таких об'єктів він відносить «істину» та «хибу» як абстрактні об'єкти, що є аргументами (значенням) логічних функцій. Отже, онтологію Г. Фреге можна кваліфікувати як реалізм в традиційному сенсі.

Репрезентуючи теорію кореспонденції, Г. Фреге визначає мовні вирази, що позначають окремі предмети з описаного ними універсуму, як власні імена. До таких він відносить також й «визначені дескрипції» як-то «нинішній король Франції», ототожнивши тим самим ім'я з одиничним терміном. Більш того, Г. Фреге потрактовує як власні імена й розповідні речення, значенням яких є істина чи хиба. Він зауважує: «...мы принуждены признать в качестве значения предложения его истинностное значение. Под истинностным значением – значением истинности предложения я понимаю то, что оно либо истинно, либо ложно. Других значений истинности не бывает... На каждое утвердительно-повествовательное предложение, относительно которого ставится вопрос о значении его слов, надо, таким образом, смотреть как на собственное имя, причем на такое, значение которого, если таковое существует, есть либо истина, либо ложь» [8, с. 235].

Проте, як зауважує Г. Фреге, співставлення онтологічних сутностей із мовними виразами не є достатнім для інтерпретації мови. Вирішення цієї проблеми німецький філософ вбачав у побудові теорії смислу і значення. Їх розрізнення Г. Фреге застосовує до імен власних, засвідчуючи, що значенням імені є предмет, який позначається іменем, а смислом – інформація, яку це ім'я постулює. Г. Фреге потрактовує смисл як спосіб представлення предмета. Так як предмет може позначатися різними іменами, то він може мати й різні способи представлення.

Разом з тим, на думку Г. Фреге, кожне ім'я може позначати тільки один предмет і смисл цього імені має однозначно представляти даний предмет, тобто ніякі два імені не можуть мати один і той самий смисл, але можуть мати різні значення. Більше того, ім'я не може не мати смислу, хоча у нього може і не бути значення, проте такі «порожні» імена Г. Фреге вважав неприпустимими в мові науки.

Досліджуючи співвідношення частини і цілого в світлі розрізнення смислу і значення, німецький мислитель зауважує, що значення складного висловлювання є функцією від значення його частин, а смисл такого висловлювання є, відповідно, функцією від смислів цих частин. Більш того, значення цілого однозначно залежить від значення його частин і якщо якась частина не має значення, то й ціле позбавлене його. Так, згідно з думкою Г. Фреге, пропозиції з порожніми іменами не мають істиннісного значення.

Як вже було відзначено, істина є важливим об'єктом в онтології Г. Фреге, тим більше, що саму логіку він визначає як науку про закони буття істини. На його думку, людина не здатна безпосередньо схоплювати істину, але завжди осягає її через конкретні пропозиції, які її позначають. Звісно, що ми можемо

висловити думку, не стверджуючи про її істинність. Коли ж ми оцінюємо думку як істинну, ми рухаємося від думки до істиннісного значення, проте цей рух не означає, що є ще одна думка про те, що перша є істинною. Звідси слідує, що вираз «істинним є те, що...» просто не розширює евристики самої думки. Такі міркування надалі стали основоположними для дефляціонізму, який наголошує на надлишковості самого поняття істини.

Істина та хиба в концепції Г. Фреге є денотатами речення. А поскільки мовна одиниця виражає свій смисл і вказує на денотат, то зайвим є ствердження, що «"Р" – істинне» чи «"Р" – хибне». «Р» вже вказує на своє істиннісне значення, а тому висловити «Р» апіорі означає вказівку на істину чи хибу. Г. Фреге зазначає, що «...нельзя опознать ни одного свойства вещи, не признав вместе с тем истинным то, что вещь эта обладает данным свойством. Таким образом, с каждым свойством вещи связано некое свойство мысли, а именно, свойство быть истиной. Примечательно также, что предложение «Я вдыхаю аромат фиалки» имеет, по-видимому, то же содержание, что и предложение «Истинно, что я вдыхаю аромат фиалки». Таким образом, к мысли ничего не добавляется, когда я приписываю ей свойство быть истинной» [8, с. 328].

До Г. Фреге доміантним було інспіроване Р. Декартом уявленням про дистанційованість свідомості від зовнішнього світу, про те, що мовні вирази були чимось на зразок знаків ідей, а тому за необхідне вважалося пов'язати ментальні сутності з об'єктами дійсності. Слова безпосередньо позначали ментальні сутності і лише опосередковано співвідносилися з об'єктами в світі, як це ми можемо бачити, прикладом, у Дж. Локка або Ф. Брентано. Г. Фреге, який основоположним для своїх досліджень бачить правило «строго отделять психологическое от логического, субъективное от объективного» [9, с. 23], позбавляється ментального посередника між словом і об'єктом, побудувавши референційну семантику.

Сприймавши такий антикартезіанський (антипсихологічний) підхід, аналітичні філософи продовжили розпочатий Г. Фреге проект «мова-світ», що розширив можливості логічної формалізації розумових операцій і розумового змісту, чітко визначив механізми функціонування мови, що стимулювало застосування формально-логічних мов в аналізі структури людського знання і описуванні можливих онтологій.

Певною мірою це завдання було вирішено Г. Фреге. Але віднайдення Б. Расселом парадоксу в його системі формалізованої арифметики дещо знецінював отримані результати. Б. Рассел вибудовує свою систему корелятивів у моделі «мова-світ». Він наголошує на помилковому поясненні метафізикою цієї моделі і, як йому видається, саме він зрозумів причини цього. Б. Рассел не відкидає можливості пояснення світу і наближення до «остаточної метафізичної істини». Основоположною у критиці метафізики, що є показовим для аналітичної філософії взагалі, на думку британського філософа є логіка. Б. Рассел був переконаний, що застосування логічних методів у вирішенні філософських проблем додасть філософії строгості і визначеності математики.

Розмежовуючи завдання, які постають перед наукою та філософією, Б. Рассел зауважує, що усі емпіричні питання мають розглядатися у межах наукового дискурсу, тоді як питання про фундаментальні структурні особливості всесвіту (факти) мають бути віднесені до компетенції філософії. «Філософія должна быть всесторонней и смелой в выдвижении гипотез относительно универсума, которые наука пока не в состоянии подтвердить или опровергнуть», а її завдання полягає «в критике и прояснении понятий, которые имеют тенденцию рассматриваться как фундаментальные и усваиваться некритически» - зазначає філософ [10, с. 164]. Як на мене, то послуговуючись моделлю Б. Рассела, до таких фундаментальних і некритично сприйманих понять слід віднести і поняття істини і, відповідно, хиби.

Успішно у такого типу критицизмі філософія, на думку британського мислителя, буде лише у поєднанні із логікою. Логіка, якої додержується Б. Рассел, є «атомистической в противоположность монистической логике тех, кто более или менее следует Гегелю... Я не рассматриваю наблюдаемое многообразие мира как то, что состоит только из фаз и мнимых членений единственной нераздельной Реальности. Из этого следует, что значительная и требующая оправдания часть того типа философии, которую я намерен отстаивать, должна заключаться в объяснении процесса анализа» [10, с. 4].

Як зазначає філософ, усі метафізичні системи до цього часу покладалися на логіку Аристотеля. Його ж на критику цих систем і на побудову метафізики нового типу надихнули наукові результати, одержані Г. Фреге. Критично осмислюючи спадок Г. Фреге, Б. Рассел трирівневу фрегівську семантику («знак-смисл-значення») замінює дворівневою («знак-значення»). Відмовившись від розрізнення змісту і значення, на чому наголошував Г. Фреге, Б. Рассел виступив на підтримку теорії значення, яку прийнято називати денотативною. Денотативна теорія значенням імені визнає його носій, ототожнюючи його (значення) із денотатом (референтом). Крім того, Б. Рассел виключив з категорії власних імен пропозиції та предикати. На його думку, пропозиція, яка вказує на складну сутність, не може її іменувати, оскільки було б неможливо вказати, що іменують хибні пропозиції, які аж ніяк не позбавлені значення.

На думку Б. Рассела, все те, що позначається ім'ям, із необхідністю має характеризуватися як існуюче, реальна річ або як ідеальне поняття. Якщо ж виходити з того, що значенням імені є його носій і що

Розділ перший. Філософія доби глобалізму, постмодерну й інформатизації

пропозиція, що містить ім'я, є істинною в тому випадку, коли є об'єкт, позначений цим ім'ям і він має властивість, виражену предикатом, то вважається істинною і пропозиція «Пегаса не існує», яка засвідчує суперечливий характер її уживання. Так, ця пропозиція позначає, що існує об'єкт (Пегас), для якого істинним є те, що він не існує. Щодо расселового «Нинішній король Франції лисий», що є хибним, то ми маємо визнати істинним його заперечення «Нинішній король Франції не лисий», із чого випливає необхідність позбутися закону виключеного третього, з якого слідує явно хибне висновування.

Вирішення подібних проблем стало можливим, зокрема у запропонованій Б. Расселом концепції аналізу та розрізненні логічної і граматичної форм. Так, пропозиція має граматичну форму, тоді як виражене нею судження має логічну форму. Іноді ці форми співпадають, проте для визначення істиннісних значень пропозиції важлива саме логічна форма. У зв'язку з цим необхідним для кожної пропозиції видається формулювання логічно еквівалентної пропозиції у такий спосіб, щоб граматична форма останньої точно відображала логічну структуру судження, вираженого в першому і другому випадках. Необхідність подібного перекладу на формальну мову Б. Рассел пояснював через такі недоліки буденної мови як багатозначність, нечіткість тощо.

Надалі британський філософ формулює теорію дескрипцій, яка стала центральною у його системі логіки. Дескрипції за своїми логічними функціями відчутно різняться від імен. Якщо ім'я має самостійне значення, то дескрипція є недовизначеним символом, який набуває остаточного значення лише в контексті пропозиції і, відповідно, втрачає його при зведенні пропозиції до форми логічно досконалої мови. Так, оскільки у славнозвісному «Нинішній король Франції лисий» елемент пропозиції, який наголошує на існуванні у даний момент часу короля у Франції є хибним висловлюванням, стало бути, хибним є і судження в цілому. Через це в даному контексті закон виключеного третього не може бути відкинтий, оскільки пропозиція «Нинішній король Франції не лисий» вже не є запереченням пропозиції «Нинішній король Франції лисий». Аналогічно вирішується і проблема негативних суджень існування: пропозиція «Пегаса не існує» трансформується у висловлювання з квантором «Не існує такого x , що x є Пегас», що не є свідченням парадоксального.

По суті, Б. Рассел намагався зберегти основні положення денотативної теорії, істотно скоротивши категорію власних імен: якщо мовний вираз зустрічається в реченні, яке може бути трансформоване в логічно еквівалентну йому пропозицію, що не містить цього виразу, то даний вираз не є ім'ям, а стало бути, воно не є онтологічно навантаженим. Це означає, що пропозиції із порожніми сингулярними термінами не позбавлені істиннісного значення, як це було у Г. Фреге. А тому, за Б. Расселом, будь-яка осмислена пропозиція є або істинною, або хибною. Результуючим для позначення тих виразів, які не тільки граматично, але й логічно є іменами, а стало бути, позначають дещо існуюче стало уведення Б. Расселом терміну «логічно власного імені». Якщо спочатку до категорії логічно власних імен філософ відносив звичайні імена реальних людей і об'єктів, то надалі він став потрактовувати їх як «приховані» або «скорочені» дескрипції, відводячи роль справжніх імен вказівним займенникам, які Г. Фреге серйозно не сприймалися, а для Б. Рассела були принципово важливими.

Із теорії дескрипцій Б. Рассела логічно слідує ідея розрізнення двох типів знань: на знання через знайомство і знання за описом. Прагнучи віднайти підстави безсумнівного знання, британський філософ виявляє такі в знанні, яке ми отримуємо в актах безпосереднього сприйняття і яке виключає можливість помилки. Однак, Б. Рассел не вважає, що через таке знання можна упевнитись у достовірності фізичних речей, навіть, власного «Я». Знання такого типу завжди є вивідним, похідним, а тому не може бути безпомилковим. Ім'я може бути застосоване тільки до того, з чим людина безпосередньо знайома, а дескрипції використовуються для вираження знання, яке ми отримуємо від інших або виводимо з безпосередніх актів сприйняття.

Знанням через знайомство є безпосереднім відношенням свідомості до сутностей поза нею. Знайомство – це таке когнітивне відношення, яке не спирається ні на яку структуру або теорію і в цьому сенсі є безвідносним. Об'єктами знання через знайомство Б. Рассел називав чуттєві дані, партикулярії, універсалії, змісти свідомості тощо. Пізніше він обмежив знайомство безпосереднім знанням того, що дано нам у сприйнятті, залишивши єдиними об'єктами такого знання чуттєві дані. Знання через знайомство становить фундамент всієї системи знань, коли ми маємо справу із поійменованими об'єктами, а це значить, що знання через знайомство не є пропозиційним.

Значна частина нашого знання є знанням через опис бо, слова не іменують безпосередньо об'єкти, а описують їх. За своїм характером, як вже зазначалося, таке знання є вивідним. До емпіричних фактів британський філософ застосовує метод «логічного конструювання», який, на його думку, є найбільш плідним в логічних і математичних дослідженнях. Концепція логічних конструкцій, на нашу думку, є теорією про значення певного виду пропозицій, яка засвідчує, що пропозиції про матеріальні об'єкти, насправді є пропозиціями про чуттєві дані. Це означає, що пропозиції потребують радикальної переінтерпретації, в ре-

зультаті якої стає очевидним, що їх істинність визначається вже не відповідністю фізичним об'єктам, а чуттєвим даним.

Розглянуті вище ідеї Б. Рассела склали ядро його концепції «логічного атомізму», яка постала як намагання зрозуміти взаємозв'язок між мовою і світом, усвідомлюючи, що логіка уможливить побудову досконалої мови, забезпечить найкращий спосіб розуміння цього взаємозв'язку. Слід зауважити, що поняття логічного атому не слід зводити до фізичного атому, про що вже мимохідь йшла мова. Під логічним атомом Б. Рассел, радше, розуміє онтологічно найпростіше, що є межею логічного аналізу знання. Свою концепцію «логічного атомізму» Б. Рассел протиставляє монізму неогегельянців, що мислили реальність як цілісність, частини якої необхідно пов'язані одна з одною. В межах такого монізму атомарні висловлювання не можуть бути ані абсолютно істинними, ані хибними, бо істинною є реальність як така, помислена як «Абсолют».

Онтологія ж Б. Рассела є плюралістичною. На його переконання світ складається з дискретних фактів, які можуть бути помислені і виражені в мові. Якщо пропозиції відповідають фактам, то вони, як окремі «атоми», є або істинними або хибними. Бо, як зауважував Б. Рассел: «Мое определение истины таково: убеждение истинно тогда, когда оно соответствует факту... Чисто формальное определение истинности и ложности не составляет особой трудности. Требуется формально выразить, что высказывание истинно, когда оно указывает на свой объект, и ложно, когда не указывает на него... Я твёрдо придерживаюсь этой теории» (тобто теорії відповідності, теорії кореспонденції) [11, с. 113-114].

Згідно з думкою Б. Рассела, найбільш фундаментальні риси реальності є очевидними. Очевидним є факт побудови світу з дискретних фактів, які, в свою чергу, складені з метафізично найпростіших компонентів – партикулярій (індивідних суцх) і універсалій. Останні і є граничними «атомами», виявити які можна лише через логічний аналіз мови, бо Б. Рассел постулює паралелізм між онтологічною структурою реальності і логічною структурою мови: для того щоб пропозиція стверджувала конкретний факт, вона мусить мати логічну структуру, що збігається із онтологічною структурою факту.

Атомарні пропозиції, складені з логічних власних імен, відображають реальність, забезпечуючи зв'язок із нею, поскільки якщо вираз є ім'ям, то має бути й конкретна річ, що позначається цим іменем. Атомарна пропозиція є істинною в тому випадку, коли вона відповідає атомарному фактові. Останній розглядається Б. Расселом як складна сутність, що складається із універсалії, позначеної предикатом і партикуляра, поіменованих логічним власним іменем. Істинність молекулярних пропозицій визначається як функція від істинності складових їх атомарних пропозицій.

Якщо істинність атомарних пропозицій обумовлюється їх відповідністю атомарним фактам, то чи існують в світі факти, відповідні негативним та молекулярним пропозиціям? Щодо кон'юнкції, то Б. Рассел вважає, що така пропозиція істинна в тому випадку, коли вона одночасно відповідає фактам, які затверджують істинність усіх кон'юнктив. Немає потреби у складному кон'юнктивному фактові, оскільки одночасної відповідності двом фактам достатньо для пояснення істинності кон'юнкції. Аналогічно філософ висловлюється і з приводу диз'юнкції: істинність диз'юнктивних пропозицій цілком пояснюється їх відповідністю фактам, без допущення диз'юнктивних фактів. Тому, як і у випадку із кон'юнкцією, диз'юнкція нічого не позначає в дійсності.

Істинність же негативної (заперечувальної) пропозиції не може бути обумовлена відповідністю фактові, бо такого не існує. Але разом з тим, Б. Рассел визнає, що істинна негативна пропозиція відповідає фактові, який таки містить абстрактний елемент, маркований «не». До його онтології включені і «загальні» факти, що відповідають пропозиціям із кванторами, на тій підставі, що загальні судження, як правило, не є логічним наслідком із сукупності одиничних суджень. А, стало бути, необхідними є загальні факти, що не редуковані до одиничних фактів. З-поміж того Б. Рассел визнає існування неекстенсійних фактів, що відповідають пропозиціям, вважаючи, що їх істинність не можна пояснити фактами, що відповідають підрядним реченням у їх складі.

Отже, у встановленні Б. Расселом онтологічної структури світу основоположним є принцип «відповідності», що визначає його потрактування теорії істини як класичної. Б. Рассел приймає кореспондентну теорію істини, хоча і дещо уточнює її. На його думку, пропозиція істинна, якщо і тільки якщо є факт, що цю пропозицію точно описує. Точний опис означає збіг логічної структури пропозиції і онтологічної структури факту, тому для Б. Рассела істина – структурна відповідність, через яку відображається відповідність вираженої в мові думки з об'єктивним фактом. За Б. Расселом, зв'язок між мовою і реальністю має два аспекти: по-перше, це структурна відповідність пропозицій і фактів, через що пропозиції є істинними. По-друге, це прямий зв'язок між логічними власними іменами і партикулярами, що передбачає, що якщо якийсь вираз є ім'ям власним, то має бути партикуляр, що позначається цим виразом.

Модель Б. Рассела певним чином відтворює модель Г. Фреге, в якій мова репрезентує позамовну сферу, а відношення між ім'ям і референтом потрактовується як ідентичне. Людина в такій моделі постає як суб'єкт, акти знання через знайомства якої є способом встановлення референції імен. Існує єдино мож-

Розділ перший. Філософія доби глобалізму, постмодерну й інформатизації

лива мова, логічний аналіз якої може бути застосовний до метафізичних досліджень і якій протистоїть єдино можливий світ, структура якого копіюється структурою мови. Більше того, відношення між мовою і світом є жорстко визначеними і незмінними.

Згідно з принципами, покладеними в основу моделі Фреге-Рассела, мовний вираз набуває свого значення через відношення слова до світу, через референцію. Остання потрактовується як первинне відношення між мовою і світом, а істина – як відповідність пропозицій фактам встановлюється тоді, коли складові частини цих пропозицій референційно позначають реальні об'єкти.

Література:

1. Куслий П. Понятие истины в аналитической философии / П. Куслий // Понятие истины в социогуманитарном познании. – М.: ИФ РАН, 2008. – С. 55-77.
2. Лебедев М. В. Значение, истина, обоснование / М. Лебедев. – М.: Либроком, 2011. – 368 с.
3. Harrison B. Heidegger and the Analytic Tradition on Truth / B. Harrison // Topoi. – 1991. – № 10. – P. 121-136.
4. Szubka T. Filozofia analityczna: Koncepcje, metody, ograniczenia / T. Szubka. – Wrocław: Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, 2009. – 256 s.
5. Хорвич П. Дефляционная истина и проблема репрезентации / П. Хорвич. – Analytica. – № 2. – 2008. – С. 62-75.
6. Ламберов Л. Семантические и онтологические аспекты дефляционных теорий истины (аналитический подход): Дис... канд. филос. наук: 09.00.01. – Екатеринбург, 2010. – 169 с.
7. Cieśliński C. Deflacyjna koncepcja prawdy. Wybrane zagadnienia logiczne / C. Cieśliński. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe «Semper», 2009. – 210 s.
8. Фреге Г. Логика и логическая семантика: Сборник трудов / Г. Фреге. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 512 с.
9. Фреге Г. Основоположения арифметики: Логико-математическое исследование о понятии числа / Г. Фреге. – Томск: Водолей, 2000. – 128 с.
10. Рассел Б. Философия логического атомизма / Б. Рассел. – Томск: Водолей, 1999. – 192 с.
11. Рассел Б. Философский словарь разума, материи и морали / Б. Рассел. – К.: Port-Royal, 1996. – 368 с.

Лебедь А. Е. Теория истины как соответствия в логико-семантических системах Г. Фреге и Б. Рассела. *Исследуется проблема истины в логико-семантических системах Г. Фреге и Б. Рассела. Истина Г. Фреге понимается как абстрактный объект, выступающий значением высказываний. Автор убежден, что у Г. Фреге можно видеть дефляционистские тенденции в отношении истины. Но, как и Б. Рассел, он, скорее является последователем теории корреспонденции.*

Ключевые слова: истина, семантика, смысл, значение, факт, соответствие.

Lebed A. E. Correspondence theory of truth in Frege's and Russel's logical-semantic systems. *The problem of truth in Frege's and Russel's systems are investigated. By G. Frege truth is viewed as an abstract object which appears as a meaning of statement. The author is convinced that a tendency to deflationist theory of truth can be observed in Frege's theory. However G. Frege as well as B. Russel is probably a follower of correspondence theory. The article investigates some aspects of Correspondence theory of truth. The author proposes the arguments that defines the specifics it in the context of modern epistemology. Ways of representation of the Correspondence theory of truth, the causes of the crisis in its perception and evaluation are analyzed. The author deduces that truth-falsehood opposition is presented in their works in its classical variant. The possibility of analysis of true meanings in ordinary and artificial language is investigated. In the paper the author shows an important role of the theory of Truth in formation and development of Ontology and Epistemology. Modern concepts of Truth represent the various simplified variants the Truth theory. The author presents the structure of the own argument and suggests translation of key fragments of the ancient Greek concepts. The paper presents the synoptic approach: the author analyzes the basic contemporary interpretations of the theory of truth. Such an approach allows to reveal various aspects and creative potential which are in the Truth-theory.*

Keywords: truth, semantics, sense, value, fact, correspondence.